

2. Τα κόμματα από το τέλος του Μικρασιατικού πολέμου μέχρι τη δικτατορία του Ι. Μεταξά

1η φάση: 1923-1928

§1

Φιλελεύθεροι _ Στόχος: εκσυγχρονισμός της χώρας, σύμφωνα με ευρωπαϊκά πρότυπα

_ Στηρίγματα: αστοί επιχειρηματίες, (οι οποίοι αναζητούσαν συνθήκες σταθερότητας, σύγχρονους και αποτελεσματικούς θεσμούς), πρόσφυγες, αγρότες στους οποίους είχε παραχωρηθεί γη.

§2

Προβλήματα Φιλελευθέρων:

Σχέση της πολιτικής εξουσίας με τους αξιωματικούς (η πολιτικοποίησή τους δημιουργούσε κινδύνους για το πολίτευμα, από την άλλη όμως το φαινόμενο είχε αποκτήσει τέτοια δυναμική, ώστε δεν μπορούσαν να το αρνηθούν, καθώς υπήρχε κίνδυνος προσεταιρισμού των αξιωματικών από την αντίπαλη παράταξη)

Καθεστωτικό (άλλοι οπαδοί ήταν υπέρ της αβασίλευτης και άλλοι υπέρ της βασιλευομένης δημοκρατίας)

§3

Πολιτική τομή : ψήφιση νέου συντάγματος, (1924 -1927), πολίτευμα της αβασίλευτης δημοκρατίας. Στη θέση του βασιλιά τοποθετήθηκε Πρόεδρος της Δημοκρατίας, που τον εξέλεγε η Βουλή και η Γερουσία, η οποία αποτελούσε νέο, δεύτερο νομοθετικό σώμα.

2η φάση: 1928-1933

§1

Εκλογές του 1928: Φιλελεύθεροι 178 από τις 250 έδρες.

Δυνατότητα να στερεώσουν την κοινοβουλευτική δημοκρατία, να γεφυρώσουν το χάσμα που υπήρχε μεταξύ των αντίπαλων πολιτικών παρατάξεων.

Στην αρχή, καλή θέληση και προσπάθεια να γεφυρώσουν το χάσμα.

Όμως:

- Οι Βενιζελικοί δυσπιστούσαν για την καλή θέληση του κύριου αντιπάλου, του Λαϊκού κόμματος, (μόνο ο Π. Τσαλδάρης ήταν διαλλακτικός/θα κυριαρχούσαν τα ακραία στοιχεία).
- Οι βενιζελικοί αξιωματικοί δεν ήθελαν το συμβιβασμό, επειδή φοβούνταν ότι μ' αυτόν τον τρόπο το Λαϊκό Κόμμα θα μπορούσε να αυξήσει την επιρροή του, να κερδίσει τις εκλογές και να επαναφέρει στην ενεργό υπηρεσία πολλούς αντιβενιζελικούς αξιωματικούς.

Καθώς τα ακραία στοιχεία των δύο παρατάξεων αλληλοϋποβλέπονταν, οι δυνατότητες να γεφυρωθεί το χάσμα περιορίζονταν.

§2

(1928-1932) Κυβέρνηση των Φιλελευθέρων: επιτεύγματα στην οικονομική ανόρθωση της χώρας, την παιδεία και την εξωτερική πολιτική.

Στις εκλογές του 1932 οι Φιλελεύθεροι υπέστησαν μεγάλες απώλειες και έχασαν την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών της Βουλής. Σε νέες εκλογές το 1933 επικράτησε ο συνασπισμός του Λαϊκού Κόμματος.

3η φάση: 1933-1935

§1

Πλαστήρας: στρατιωτικό κίνημα με την ανοχή του Βενιζέλου

Στόχοι: να εμποδίσει το Λαϊκό Κόμμα να σχηματίσει κυβέρνηση. Συμμεριζόταν τις ανησυχίες των βενιζελικών αξιωματικών, για επαγγελματική τους εξέλιξη, εάν σχημάτιζε κυβέρνηση το Λαϊκό Κόμμα.

Το κίνημα κατεστάλη, βία (άρχισαν και οι πολιτικοί να τη δικαιολογούν).

Κυβέρνηση Τσαλδάρη, (εκλογές 1933), επιχείρησε να ακολουθήσει ήπιο δρόμο, όχι αυθαίρετες διώξεις αντιπάλων, αλλά θα ανεξάρτητη δικαιοσύνη.

Όμως: Τρεις μήνες μετά το κίνημα του Πλαστήρα, έγινε απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου.

όξυνε τα πνεύματα και ο φανατισμός , αποστράτευση βενιζελικών αξιωματικών.

Ανασφάλεια στους βενιζελικούς, πολιτικούς και στρατιωτικούς.

Αντιβενιζελικοί αξιωματικοί, πίεση στον Τσαλδάρη να διακόψει τις συνεννοήσεις με τους Φιλελευθέρους.

Οι έντονες αντιθέσεις ανάμεσα στα δύο κόμματα οδήγησαν και τα δύο στο φόβο ότι το καθένα αποσκοπεί στην διάλυση του άλλου.

§2

Συνωμοτικοί κύκλοι αξιωματικών διαφόρων αποχρώσεων = ομάδες πίεσης στα θεσμικά όργανα και περίμεναν να βρουν την ευκαιρία για επέμβαση.

Ο Βενιζέλος (Μάρτιος του 1935) αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα

Κυβέρνηση, υπό την πίεση αξιωματικών της άλλης πλευράς: διέλυσε το Κοινοβούλιο, παραβιάζοντας το σύνταγμα, και προκήρυξε εκλογές για Εθνοσυνέλευση.

Οι Φιλελεύθεροι απείχαν από τις εκλογές της 9ης Ιουνίου 1935.

Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας.

4η φάση: 1935-1936

§1

Δημοψήφισμα (3ης Νοεμβρίου 1935): τέλος στην αβασιλευτή δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας.

Άφιξη του βασιλιά, το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β', έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών, ακολούθησε προσωπική πολιτική. Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου 1936. Στη νέα Βουλή, οι Αντιβενιζελικοί είχαν μία έδρα περισσότερη από τους αντιπάλους τους και κανείς δεν μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση.

Στις 27 Απριλίου, τα μεγάλα κόμματα, καθώς το Κομμουνιστικό Κόμμα δεν ήθελε να υποστηρίξει κυβέρνηση Φιλελευθέρων, έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στον Ι. Μεταξά, ο οποίος είχε πάρει μόλις το 4% των ψήφων στις εκλογές.

Ο δρόμος για την υλοποίηση των δικτατορικών σχεδίων του Μεταξά ήταν πλέον ανοιχτός. Έτσι, την 4η Αυγούστου 1936, με την προσυπογραφή των περισσότερων υπουργών και με την πρόφαση του κομμουνιστικού κινδύνου λόγω επικείμενης 24ωρης πανελλαδικής απεργίας, ο Μεταξάς, με τη σύμφωνη γνώμη του βασιλιά, ανέστειλε την ισχύ βασικών άρθρων του συντάγματος και διέλυσε τη Βουλή.

Ο Μεταξάς ήταν σε όλη του τη σταδιοδρομία εχθρός του κοινοβουλευτισμού και υποστηρικτής αυταρχικών μεθόδων στην πολιτική. Όταν του δόθηκε η ευκαιρία, έκανε πράξη τις θεωρίες του. Η δικτατορία του Μεταξά έβαλε τέλος στη Δημοκρατία του Μεσοπολέμου και σε μία ολόκληρη εποχή της πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας.